

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Petrem Sedlákem v právní věci

žalobkyně: **M. D.**, nar. X
bytem X
zastoupená JUDr. Jaroslavem Pavlasem, Ph.D., advokátem
sídlem Náměstí 22/24, 594 01 Velké Meziříčí

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 1. 11. 2024, č. j. X,

takto:

- I.** Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 1. 11. 2024, č. j. X, **se ruší** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- II.** Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 14 110 Kč, a to ve lhůtě 30 dnů od nabytí právní moci tohoto rozsudku k rukám JUDr. Jaroslava Pavlase, Ph.D., advokáta se sídlem Náměstí 22/24, 594 01 Velké Meziříčí.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně se domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalované (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž byly zamítnuty námitky žalobkyně a potvrzena rozhodnutí žalované č. I a č. II ze dne 23. 5. 2024, č. j. X (dále též „prvostupňová správní rozhodnutí“). Rozhodnutím č. I byl žalobkyni přiznán částečný invalidní důchod od 23. 11. 2007 (výrok

I.) a bylo stanoveno, že doplatek částečného invalidního důchodu žalobkyni nenáleží (výrok II.). Rozhodnutím č. II byl žalobkyni od 4. 11. 2009 její invalidní důchod zvýšen na plný, přičemž od 1. 1. 2010 se jedná o invalidní důchod III. stupně (výrok I.); doplatek invalidního důchodu jí náleží od 5. 9. 2018 (výrok II.).

2. Žalovaná v napadeném rozhodnutí konstatovala, že v námitkovém řízení bylo potvrzeno datum vzniku částečné invalidity žalobkyně dne 23. 11. 2007 a vznik její plné invalidity je datován ode dne 4. 11. 2009, přičemž invalidita III. stupně u ní trvá nepřetržitě od 1. 1. 2010 doposud. Doplatek invalidního důchodu však žalobkyni podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále též „ZDP“), náleží pouze od 5. 9. 2018, tedy pět let nazpět ode dne uplatnění nároku na zvýšení důchodu.

II. Podání účastníků

3. Žalobkyně v žalobě namítá, že žalovaná při svém rozhodování vycházela z nesprávně a neúplně zjištěného skutkového stavu; napadené rozhodnutí nekoresponduje s jejím zdravotním stavem. Navrhuje, aby byl vypracován znalecký posudek, který objektivně zhodnotí její zdravotní stav. Žalobkyně nesouhlasí s tím, že jí byl přiznán doplatek za zvýšení invalidního důchodu z II. do III. stupně pouze za dobu 5 let zpětně od data 5. 9. 2018. Je přesvědčena, že má nárok na finanční vyrovnání za celou dobu od zvýšení; přesného výpočtu není schopna. Skutečnost, že lékaři v dřívější době pochybili a nepřiznali jí, na co měla právo, nemůže jít k její tíži. Dále žalobkyně brojí proti tomu, že nebyla zohledněna doba deseti let v invalidním důchodu III. stupně jeho zvýšením.
4. Žalovaná ve vyjádření k žalobě shrnula posudek lékaře Institutu posuzování zdravotního stavu (dále též „Institut“), z něž v napadeném rozhodnutí vycházela. Žalobkyně byla uznána plně invalidní ke dni 4. 11. 2009, od 1. 1. 2010 se jedná o invaliditu III. stupně. Zdůraznila, že podle § 56 odst. 1 písm. b) ZDP se zvýšení důchodu doplatí nejvýše pět let nazpět ode dne zjištění nároku na zvýšení. Navrhla přezkoumání zdravotního stavu žalobkyně posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí (dále též „PK MPSV“).
5. V replice ze dne 28. 3. 2025 žalobkyně upřesnila, že brojí především proti tomu, že přestože jí byl (zpětně) od 1. 1. 2010 přiznán invalidní důchod III. stupně, tak jí byl fakticky vyplácen v nižším stupni. Žádá jeho doplacení od okamžiku zvýšení. Správní orgány pochybily, když jí původně nepřiznaly to, co jí náleží; řádně nezohlednily její stav a vyměřily jí důchod v nesprávné výši.
6. Jako reakci na vyhotovení posudku PK MPSV žalobkyně v podání ze dne 23. 5. 2024 akcentovala, že nesouhlasí s doplacením zvýšeného invalidního důchodu jenom 5 let zpětně. Žádá o vyrovnání již ode dne 1. 10. 2010. Kvůli chybám lékařů měla nižší invalidní důchod, než který jí náležel.
7. Žalovaná v duplice ze dne 25. 7. 2025 konstatovala, že žalobkyni náleží doplatek invalidního důchodu pouze pět let nazpět ode dne 5. 9. 2023, kdy jí byl předán lékařský posudek, kterým byla uznána invalidní ve III. stupni od dřívějšího data, než jak tomu bylo doposud. Žalovaná je přesvědčena, že žalobkyni nebyl invalidní důchod vyplácen v nižší částce, než v jaké jí správně náležel, v důsledku nesprávného postupu orgánu sociálního zabezpečení.

III. Jednání

8. Dne 22. 9. 2025 se v projednávané věci konalo jednání soudu (§ 49 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s. ř. s.“). Účastníci řízení po jeho zahájení odkázali na svá stanoviska tak, jak byla soudu písemně doručena.
9. Soud při jednání prováděl dokazování. Konstatoval podstatný obsah *posudku PK MPSV ze dne 23. 4. 2025, ev. č. SZ/2025/673-BR-11*, jehož vypracování zadal za účelem posouzení zdravotního stavu žalobkyně (skutková zjištění z něj učiněná jsou popsána níže). Soud nevyhověl důkaznímu návrhu žalobkyně spočívajícímu ve výsledku její matky. Tato svědecká výpověď totiž měla směřovat k prokázání aktuálního zdravotního stavu žalobkyně a historického vývoje posuzování její invalidity; tyto skutečnosti však nejsou mezi účastníky řízení sporné, navíc byly dostatečně popsány právě posudkem PK MPSV. Nadto s ohledem na výrok rozhodnutí soudu nebylo namístě provádět jakékoli další dokazování.
10. Závěrem jednání žalobkyně požadovala zrušení napadeného rozhodnutí, žalovaná ponechala posouzení věci na uvážení soudu.

IV. Posouzení věci krajským soudem

11. Žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.) a je přípustná.
12. Krajský soud v Brně přezkoumal napadené rozhodnutí jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, a to v rozsahu žalobních bodů, jež žalobkyně uplatnila v žalobě (§ 75 odst. 2 s. ř. s.); současně ověřil, zda rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.
13. Po posouzení věci soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
14. Ze správního spisu a k němu připojené posudkové dokumentace žalobkyně vyplývají následující pro věc podstatné skutečnosti týkající se vývoje hodnocení jejího zdravotního stavu, resp. přiznávání stupňů invalidity:
15. Žalobkyně byla Okresní správou sociálního zabezpečení Žďár nad Sázavou (dále též „OSSZ“) shledána od 7. 1. 2009 částečně invalidní. Následně požádala o přiznání plného invalidního důchodu. Posudkem lékaře OSSZ ze dne 3. 12. 2009 byla žalobkyně od 4. 11. 2009 shledána plně invalidní, neboť její dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav způsobený paranoidní schizofrenií odpovídal postižení 70 %. Od 1. 1. 2010 byl plný invalidní důchod žalobkyně z důvodu změny právní úpravy překvalifikován na invalidní důchod III. stupně. V rámci průběžné kontroly invalidity dospěla OSSZ na základě posudku ze dne 7. 12. 2010 k závěru, že se u žalobkyně ode dne 7. 12. 2010 již nejedná o invaliditu III. stupně, nýbrž toliko II. stupně. Dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav totiž dle posudkového lékaře odpovídal postižení pouze 50 %; lékař konstatoval, že psychotické onemocnění posuzované je relativně příznivě stabilizované a jedná se pouze o středně těžké postižení. Při kontrolách invalidity prováděných OSSZ v letech 2012, 2014, 2015 a 2016 setrvali její posudkoví lékaři na závěru, že žalobkyně je stále invalidní (pouze) v II. stupni.
16. K žádosti žalobkyně proběhlo další prošetření jejího zdravotního stavu v roce 2019. OSSZ na základě posudku ze dne 7. 1. 2020 konstatovala, že žalobkyně je opětovně invalidní ve III. stupni, a to od 6. 12. 2019, neboť její dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav znova odpovídá postižení 70 %. Posudkový lékař konstatoval, že došlo ke zhoršení jejího zdravotního stavu s nutností hospitalizace.
17. Následně matka žalobkyně podala dne 3. 4. 2023 stížnost, v níž požadovala komplexní přezkoumání zdravotního stavu žalobkyně. Žalovaná v důsledku toho nařídila OSSZ

provést mimořádnou kontrolu posuzování zdravotního stavu žalobkyně již od roku 2005, a to se zaměřením na výši stupňů invalidity a datum jejich vzniku. OSSZ na základě posudku lékaře ze dne 31. 8. 2023 setrvala na správnosti veškerého dosavadního hodnocení. Konstatovala, že žalobkyně od 23. 11. 2007 do 3. 11. 2009 byla částečně invalidní, od 4. 11. 2009 do 31. 12. 2009 byla plně invalidní, od 1. 1. 2010 do 6. 12. 2010 byla invalidní ve III. stupni, od 7. 12. 2010 do 5. 12. 2019 byla invalidní pouze ve II. stupni a od 6. 12. 2019 je opětovně invalidní ve III. stupni. Posudkový lékař OSSZ tedy neshledal ohledně výše stupňů invalidity žalobkyně a data jejich vzniku jakékoli odchylky oproti dřívějším posudkovým závěrům.

18. Po podání námitek proti prvostupňovým správním rozhodnutím nechala žalovaná přezkoumat dosavadní hodnocení zdravotního stavu žalobkyně. Institut posuzování zdravotního stavu dne 3. 10. 2024 vypracoval posudek, jím byly stupně invalidity žalobkyně do 31. 12. 2009 posouzeny shodně jako doposud (tj. od 23. 11. 2007 do 3. 11. 2009 částečně invalidní, od 4. 11. 2009 do 31. 12. 2009 plně invalidní). Zhodnocení míry poklesu pracovní schopnosti žalobkyně v důsledku dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu v období let 2010 až 2019 bylo ovšem provedeno odlišně. Institut dospěl k závěru, že invalidita III. stupně u žalobkyně trvá nepřetržitě od 1. 1. 2010 až doposud. V posudku je uvedeno, že z dalšího průběhu onemocnění žalobkyně po 1. 1. 2010 je patrné, že u ní recidivovaly stavy zvýšené úzkosti, labilní afektivity, zvýšené senzitivity, nevykonnosti s minimální frustrační tolerancí; žalobkyně byla opakovaně hospitalizována na psychiatrickém pracovišti, nikdy nebylo dosaženo uspokojivé remise. Tento dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav žalobkyně Institut, za rozdíl od posouzení posudkových lékařů OSSZ, vyhodnotil jako zvlášť těžké funkční postižení s funkčně těžkými negativními příznaky se závažným narušením téměř všech denních aktivit. Institut ovšem nijak nevysvětlil, z jakých důvodů byl doposud zdravotní stav žalobkyně v období let 2010-2019 hodnocen odlišně (jako invalidita II. stupně), resp. proč se při svém nynějším hodnocení od dosavadních posudkových závěrů odchýlil.
19. Žalovaná na základě posudku Institutu ze dne 3. 10. 2024 v napadeném rozhodnutí konstatovala, že plná invalidita (III. stupně) u žalobkyně vznikla již dne 4. 11. 2009 a doposud trvá bez přerušení. Změnila tedy své dosavadní (nesprávné) posouzení, že v období od 7. 12. 2010 do 5. 12. 2019 byla žalobkyně invalidní pouze ve II. stupni.
20. V průběhu řízení před krajským soudem byl vyhotoven posudek PK MPSV. Komise posoudila stupně invalidity žalobkyně shodně jako Institut, tedy že od 23. 11. 2007 do 3. 11. 2009 byla částečně invalidní, od 4. 11. 2009 do 31. 12. 2009 byla plně invalidní, od 1. 1. 2010 je až doposud invalidní ve III. stupni. Komise uvedla, že u žalobkyně došlo k prohlubování psychického defektu, který se projevoval krátce paranoidními příznaky; ty byly hlavní příčinou toho, že se stav žalobkyně zhoršil do hloubky úplné invalidity. Byl zjištěn její dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, jehož rozhodující příčinou je duševní onemocnění paranoidní schizofrenie. Stav žalobkyně zkraje umožňoval návrat k provádění práce a uplatňování zkušeností, od roku 2009 byla však žalobkyně plně invalidní, a to trvá až doposud. Ani komise se ovšem žádným způsobem nevyjádřila k tomu, proč hodnotí zdravotní stav (stupeň invalidity) žalobkyně v období let 2010-2019 odlišným způsobem, než jak to učinily posudkoví lékaři OSSZ.
21. Krajský soud shrnuje, že mezi stranami není sporné a z posudku PK MPSV (shodně jako z posudku Institutu) vyplývá, že žalobkyně byla shledána plně invalidní ode dne 4. 11. 2009 a

tento stav u ní trvá jakožto invalidita III. stupně doposud. Dřívější zhodnocení míry poklesu pracovní schopnosti žalobkyně v období let 2010 až 2019 jako invalidita II. stupně bylo nesprávné. Žalobkyni byl v tomto období vyplácen invalidní důchod nižšího stupně (tedy v nižší výši), než který odpovídal jejímu zdravotnímu stavu.

22. Jedinou spornou otázkou v projednávané věci tedy je, za jaké období zpětně má být žalobkyni doplacen invalidní důchod, resp. rozdíl mezi důchodem skutečně jí vyplaceným a tím, na který měla mít nárok.
23. Podle § 56 odst. 1 písm. b) ZDP *zjistí-li se, že důchod byl přiznán nebo je vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, důchod se zvýší nebo přizná, a to ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží. Důchod nebo jeho zvýšení se přitom doplatí nejvýše pět let nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na důchod nebo jeho zvýšení; pro běh této lhůty platí § 55 odst. 2 věta druhá a třetí obdobně. Důchod nebo jeho zvýšení se však doplatí ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží, v případě, že důchod nebyl přiznán nebo byl vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, v důsledku nesprávného postupu orgánu sociálního zabezpečení.*
24. Nejvyšší správní soud (dále též „NSS“) již v rozsudku ze dne 18. 7. 2014, č. j. 5 Ads 94/2014-22, konstatoval, že „nelze odlišovat činnost posudkových lékařů, kteří posuzovali plnou či částečnou invaliditu, od činnosti orgánů sociálního zabezpečení při rozhodování o žádosti o přiznání invalidního důchodu. Přestože se jedná o odbornou medicínskou činnost, posouzení zdravotního stavu je vykonáváno lékaři Lékařské posudkové služby, která tvoří funkční součást okresních správ sociálního zabezpečení. Posudkoví lékaři plní úkoly a podílejí se na výkonu působnosti náležící orgánům sociálního zabezpečení. Jedná se tedy o funkční rozdělení úkolů, což nemá žádný vliv na skutečnost, že posouzení zdravotního stavu patří do působnosti okresních správ sociálního zabezpečení. Posuzování zdravotního stavu žadatele o invalidní důchod není pouze odbornou lékařskou činností, nýbrž také nedílnou součástí celého správního řízení ve věcech žádostí o přiznání invalidního důchodu.“ NSS proto dospěl k závěru, že pochybení posudkového lékaře je bezesporu nesprávným postupem orgánu sociálního zabezpečení ve smyslu § 56 odst. 1 písm. b) ZDP, neboť posudkový lékař vykonává činnost, která patří k úkolům OSSZ.
25. Dále NSS ve shora citovaném rozsudku poukázal na důvodovou zprávu k čl. XXXVIII zákona č. 306/2008 Sb., kterým bylo s účinností od 1. 1. 2009 změněno znění § 56 odst. 1 písm. b) ZDP. Ta uvádí: „Platnou úpravu se navrhuje dále změnit v případech, kdy k zamítnutí žádosti o důchod nebo k přiznání důchodu v nižší částce, než náleží, dojde v důsledku nesprávného postupu orgánu sociálního zabezpečení, tj. zejména tehdy, jestliže orgán sociálního zabezpečení přehlédne okolnost, která již byla obsažena v podkladech v době rozhodování, použije nesprávných podkladů, dopustí se početní chyby, zamění podkladový materiál, chybně stanoví věk potřebný pro vznik nároku na důchod, provede snížení důchodu, přestože k němu dojít nemělo, nezvýší důchod, přestože ke zvýšení dojít mělo (zejména při hromadném zvyšování důchodů). Je odůvodněné, aby v těchto případech, ve kterých má orgán sociálního zabezpečení k dispozici všechny poklady plně a jednoznačně prokazující důchodové nároky oprávněného, náležel příslušný doplatek důchodu, jako plnění dlouhodobého charakteru, bez omezení.“
26. Ve věci sp. zn. 5 Ads 94/2014 pak Nejvyšší správní soud uzavřel, že nebylo „vůbec zřejmé, zda posudkový lékař dospěl k odlišnému závěru (ohledně posouzení stupně invalidity) pouze z

důvodu odlišného odborného názoru anebo z jiných důvodů, např. proto, že tyto skutečnosti přehlédl. Nedostatek posudku jde plně k tíži správního orgánu.“

27. V rozsudku ze dne 24. 6. 2021, č. j. 9 Ads 81/2021-23, Nejvyšší správní soud argumentoval tím, že „*důvodová zpráva uvádí demonstrativní výčet případů, na něž by se mělo vztahovat pravidlo o zpětném přiznávání důchodů v případech zavinění správního orgánu za vyměření dávky v nižší výši, než v jaké měla náležet. Společným znakem uváděných příkladů je, že orgán sociálního zabezpečení měl k dispozici všechny podklady prokazující plně a jednoznačně důchodové nároky oprávněného, a přesto rozhodl o výši dávky v rozporu se zákonem. Uvedené pravidlo tedy míří na případy, kdy žalovaná při stanovení výše důchodu chybně posoudila právní otázku nebo rozhodla o výši dávky v rozporu s doklady obsaženými ve správním spisu.*“
28. Shora prezentované závěry Nejvyšší správní soud znova zopakoval ve svém rozsudku ze dne 16. 12. 2022, č. j. 5 Ads 331/2020-47. V daném případě naznal, že byt při posuzování zdravotního stavu žadatele neměla posudková lékařka k dispozici lékařské zprávy (na jejichž základě byl žadateli později zvýšen stupeň invalidního důchodu), ovšem disponovala informací o tomto onemocnění a k této skutečnosti při stanovení data vzniku invalidity patřičně nepřihlédla, aniž by vysvětlila důvody takového postupu. Důsledkem tohoto pochybení bylo mimo jiné nesprávné stanovení data vzniku invalidity, což vyplynulo z obsahu posudku vyhotoveného v souvislosti se žádostí žadatele o změnu výše invalidního důchodu; tento závěr byl následně potvrzen i posudkovým lékařem žalované. Za této situace NSS shledal naplnění hypotézy nesprávného úředního postupu ve smyslu § 56 odst. 1 písm. b) ZDP.
29. Taktéž v rozsudku ze dne 22. 7. 2022, č. j. 7 Ads 71/2020-39, Nejvyšší správní soud vyšel ze stejných teoretických východisek. Konstatoval, že i v řízení o přiznání dávky důchodového pojištění se uplatňovala zásada materiální pravdy, správní orgán proto byl povinen zjistit přesně a úplně skutečný stav věci a za tímto účelem si opatřit potřebné podklady pro rozhodnutí. Pokud tak neučinil a plný invalidní důchod byl žadateli vyplácen v nižší částce, než v jaké mu náleží, bylo to v důsledku nesprávného postupu žalované ve smyslu § 56 odst. 1 písm. b) ZDP. Obdobně Městský soud v Praze v rozsudku ze dne 4. 4. 2024, č. j. 2 Ad 5/2023-43, uzavřel, že nesprávný postup orgánu sociálního zabezpečení tkvěl v tom, že posudkový lékař jak při posuzování zdravotního stavu žadatelky ve vztahu ke stanovení data vzniku invalidity, tak následně v rámci pozdějších kontrolních lékařských prohlídek, vycházel z nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci.
30. Krajský soud v Brně v rozsudku ze dne 28. 7. 2022, č. j. 33 Ad 9/2021-53, ovšem současně akcentoval, že je podstatné, zda byl (případný) posudkový omyl ve vztahu k posudkům stanovícím nižší stupeň invalidity formálně deklarován. V určitých případech může být posudek o invaliditě vnímán jako pochybení orgánu sociálního zabezpečení, v jiných případech ale samotný odlišný posudkový závěr nemusí být nesprávným postupem. K odlišnému posudkovému hodnocení totiž může dojít v důsledku objektivních faktorů (dodatečně objevená lékařská dokumentace, vyšetření posuzovaného při jednání atd.). Podstatné tedy je, zda lze posudky, jejichž zhodnocení bylo později změněno, označit za prima facie nepřesvědčivé či zcela nesprávné, aby to zakládalo naplnění podmínky pochybení orgánu sociálního zabezpečení.
31. Konečně lze poukázat také na stanovisko veřejného ochránce práv, který ve Sborníku stanovisek roč. 2023, č. 26 – Důchody III, na str. 53-55 uvádí: „*Z odůvodnění přezkoumatelného rozhodnutí by mělo být zcela zřejmé, zda se v minulosti ze strany ČSSZ jednalo*

nebo nejednalo o nesprávný úřední postup, a to nikoliv pouhým odkazem na dotčená ustanovení ZDP, nýbrž i posouzením konkrétních skutkových okolností případu. Ve správní praxi ČSSZ zprostředkované podněty stěžovatelů však ochránce bohužel nadále nachází rozhodnutí, kdy je doplatek omezen pětiletou lhůtou, aniž by byl příjemce důchodu kromě obecného odkazu na dotčené ustanovení ZDP podrobně vyrozuměn, proč se v jeho případě nejednalo o předchozí nesprávný postup orgánu sociálního zabezpečení. (...) Při šetření ochránce ČSSZ v důvodných případech, kdy má být na základě nového posudku o invaliditě přiznáván důchod za dobu delší než 5 let, požádá svůj odbor posudkové služby o vyjádření k předchozímu posudku a posouzení, zda došlo k nesprávnému postupu. Je totiž zřejmé, že pokud se hodnotí rozsah doplatku v souvislosti s posudkem o invaliditě, musí být k tomuto zhodnocení vyžadována odborná způsobilost. (...) Ne každé posudkové podhodnocení musí být nutně nesprávným postupem posudkového orgánu. Neshledá-li ČSSZ v dotčených případech nesprávný postup posudkového orgánu, bez dalšího uvádí, že posudek vycházel z dostatečné zdravotní dokumentace a rozdíly v posudkovém zhodnocení i stanovení data vzniku invalidity jsou dány odlišným odborným názorem v rámci širší správní úvahy. Každý posudek je věcí výlučně odbornou a je na konkrétním posudkovém lékaři, jak existující zdravotnickou dokumentaci podpořenou dalšími skutečnostmi zhodnotí. Pokud jsou později zjištěny a doloženy nové skutečnosti, které mají vliv na změnu posudkového náhledu, nelze postup posuzujícího lékaře hodnotit jako pochybení, posudkový omyl ani nesprávný úřední postup. Jakkoliv jsou uvedené závěry srozumitelné, bez dalšího hlubšího odůvodnění přiléhajícího konkrétnímu případu nejsou dostatečné. Z poznatků ochránce například plyne, že při uvedeném hodnocení předchozího postupu posudkového orgánu může vyvstat i otázka nových lékařských poznatků, nové diagnostiky, celkově je vývoj zdravotního stavu posuzován v delším časovém úseku. Nastávají však i situace, kdy původní odlišný názor posudkového lékaře spolu s určitými nedostatky při posudkové činnosti již zakládá nesprávný postup orgánu sociálního zabezpečení.“

32. S ohledem na shora citovaná judikатурní východiska krajský soud v projednávané věci dospěl k závěru, že na základě odůvodnění napadeného rozhodnutí a podkladů založených ve správním (a posudkovém) spise nemůže nyní přezkoumat, zda byl žalobkyni invalidní důchod v letech 2010-2019 vyplácen v nižší částce, než v jaká jí náležela, právě v důsledku nesprávného postupu orgánu sociálního zabezpečení ve smyslu § 56 odst. 1 písm. b) věty třetí ZDP, či nikoliv.
33. V posudku Institutu, ostatně ani v přezkumném posudku PK MPSV, není žádným způsobem vysvětleno, z jakých konkrétních důvodů byl dříve posudkovými lékaři OSSZ zdravotní stav žalobkyně v období let 2010-2019 hodnocen odlišně (jako invalidita II. stupně). Z odůvodnění posudkových závěrů Institutu nevyplývá, zda se dle něj lékaři OSSZ při posuzování zdravotního stavu žalobkyně v roce 2010 (kdy učinili závěr o snížení stupně její invalidity) a následně v letech 2012, 2014, 2015 a 2016 (kdy toto posouzení dále aprobovali) dopustili nějakého pochybení, např. nezohlednění určité lékařské zprávy, ignorování dílčí diagnózy či nereflektování všech obtíží žalobkyně v jejich vzájemném komplexních souhrnu.
34. Žalobkyně ve svých námitkách jednoznačně uváděla, že nesouhlasí s tím, že jí byl invalidní důchod doplacen pouze 5 let nazpět; poukazovala v tomto ohledu na (blíže nespecifikované) závěry veřejného ochránce práv. Pro správní orgány sociálního zabezpečení tudíž nemůže být překvapivé, že právě tato otázka je pro posouzení věci zásadní. Za dané situace bylo na žalované, aby se v napadeném rozhodnutí výslovně zabývala tím, zda byla naplněna

hypotéza právní normy umožňující doplacení invalidního důchodu od okamžiku vzniku nároku [§ 56 odst. 1 písm. b) věta třetí ZDP], jejíž aplikace se žalobkyně domáhala.

35. To však žalovaná neučinila a v tomto ohledu v napadeném rozhodnutí ničeho neuvedla. Pouze doslovně převzala shora shrnuté odůvodnění posudku Institutu. Závěrem konstatovala, že „od 1. 1. 2010 je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu účastníka řízení s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti zdravotní postižení uvedené v kapitole V, položce 3e vyhlášky o posuzování invalidity, pro které se stanovuje míra poklesu pracovní schopnosti 70 %, a to až doposud.“ Žalovaná se ovšem, i přes vznesenou námitkovou argumentaci žalobkyně, žádným způsobem nevyjádřila k tomu, zda dřívější odlišné hodnocení stupně invalidity žalobkyně v období let 2010-2019 bylo způsobeno nesprávným postupem posudkových lékařů OSSZ (tzv. posudkovým omylem), či nikoliv. Za účelem provedení této úvahy si žalovaná nenechala vyhotovit zhodnocení předchozích posudků OSSZ se zaměřením na to, zda ze strany posudkových lékařů nedošlo k nesprávnému postupu (což zpráva veřejného ochránce práv popisuje jako zavedenou správnou praxi v odůvodněných případech). Dokonce žalovaná ohledně této otázky neučinila ani žádné vlastní úvahy, které by našly svůj odraz v odůvodnění napadeného rozhodnutí.
36. Za této situace je třeba uzavřít, že s ohledem na toliko revizní princip přezkumu individuálních správních aktů nemůže být správní soud zcela prvním orgánem, který danou problematiku posoudí; tím by soud nepřipustně nahrazoval činnost správních orgánů. Je primárně na žalované, aby se tímto zabývala.
37. Nyní lze toliko konstatovat, že ze souhrnu veškeré posudkové dokumentace není na první pohled zřejmé, že by lékaři OSSZ měli k dispozici nějakou dokumentaci, kterou by ve svých posudcích nezohlednili, a tím pochybili při vyhotovování posudků o zdravotním stavu žalobkyně. Na druhou stranu však Institut ani PK MPSV přesvědčivě nevysvětlili, z jakých důvodů (na základě jakých skutečností, lékařských zpráv, nových diagnóz nebo konkrétních projevů psychického postižení) uzavřeli, že zdravotní stav žalobkyně měl být po tak dlouhou dobu, jako je období let 2010-2019, kvalifikován odlišným způsobem, než jak byl hodnocen. Bude proto na žalované, aby tyto úvahy učinila nejprve ona sama.

V. Závěr a náklady řízení

38. S ohledem na shora uvedené krajský soud dle § 78 odst. 1 s. ř. s. zrušil napadené rozhodnutí a věc vrátil žalované k dalšímu řízení, neboť nemohl přezkoumat stěžejní (fakticky jedinou) spornou otázku, zda invalidní důchod byl žalobkyni vyplácen v nižší částce, než v jaké jí náležel, v důsledku nesprávného postupu orgánu sociálního zabezpečení.
39. V dalším řízení bude žalovaná vázána právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Žalovaná se bude přezkoumatelným způsobem zabývat tím, zda v projednávané věci došlo ke stanovení nižšího stupně invalidního důchodu u žalobkyně v letech 2010-2019 v důsledku nesprávného postupu lékařů posudkové služby OSSZ, jejichž činnost je přičitatelná správním orgánům sociálního zabezpečení, či nikoliv.
40. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl ve smyslu § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V souzené věci byla žalobkyně úspěšná a má tak právo na náhradu nákladů řízení.

41. Za účelně vynaložené náklady žalobkyně v tomto řízení považoval krajský soud mimosmluvní odměnu jejího zástupce. Ta sestává z celkem dvou úkonů právní služby: 1/ převzetí a příprava zastoupení, 2/ účast na jednání dne 22. 9. 2025 kratším dvou hodin. Za oba tyto úkony činí odměna 4 620 Kč [§ 7 bod 5, § 9 odst. 5 a § 11 odst. 1 písm. a), g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění účinném od 1. 1. 2025 (dále jen „AT“)]. K tomu je nutné připočíst paušální náhradu hotových výdajů za dva úkony po 450 Kč [§ 13 odst. 4 AT]. Dále zástupce žalobkyně uplatnil náhradu svých cestovních výdajů, jejichž výše se podle § 13 odst. 5 AT řídí zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále též „ZP“). Za každý 1 km jízdy přísluší základní náhrada a dále náhrada výdajů za spotřebovanou pohonnou hmotu [§ 157 odst. 3 ZP]. Sazba základní náhrady za 1 km jízdy činí u osobních silničních motorových vozidel 5,80 Kč [§ 157 odst. 4 písm. b) ZP]. Náhrada za spotřebovanou pohonnou hmotu se určí násobkem ceny pohonné hmoty a množství spotřebované pohonné hmoty [§ 158 odst. 2 ZP]. Zástupce žalobkyně neprokázal dokladem o nákupu skutečnou cenu pohonné hmoty, pročež se pro určení výše náhrady použije průměrná cena příslušné pohonné hmoty stanovená prováděcím právním předpisem [§ 158 odst. 3 ZP]. Spotřeba pohonné hmoty vozidla zástupce žalobkyně činí dle údaje o spotřebě uvedené v technickém průkazu 5,4 litru nafty na 100 km [§ 158 odst. 4 ZP]. Výše průměrné ceny motorové nafty v roce 2025 činí 34,70 Kč za 1 litr [§ 4 písm. c) vyhlášky č. 475/2024 Sb.]. Zástupce žalobkyně absolvoval na jednání cestu v délce 120 kilometrů (z Velkého Meziříčí do Brna a zpět). Výše náhrady cestovních výdajů se proto vypočte jako $(120 \text{ km} \times 5,80 \text{ Kč}) + (1,2 \times 5,4 \times 34,70 \text{ Kč})$, což se rovná 921 Kč. Dále zástupce žalobkyně uplatnil náhradu za čas promeškaný v souvislosti s poskytnutím právní služby (čas strávený cestou na jednání z Velkého Meziříčí do Brna a zpět), a to v rozsahu 4 započatých půlhodin v hodnotě 150 Kč [§ 14 odst. 1 písm. a), odst. 3 AT]. Odměna zástupce žalobkyně v souhrnu činí 11 661 Kč. Jelikož je advokát plátcem DPH, navyšuje se jeho odměna o 21 %, na celkem 14 110 Kč. Soudní poplatek žalobkyně nehradila.
42. Žalovaná je proto povinna zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 14 110 Kč, a to ve lhůtě 30 dnů od nabytí právní moci tohoto rozsudku k rukám jejího zástupce.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno, 22. září 2025

Petr Sedlák, v. r.
samosoudce